

วิเคราะห์การทำจีวรของวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ

An Analysis of the Robe Making of Wat Chak Daeng Samut Prakan Province

พระสุนทร วงศ์งามชัย
Phra Sunthon Wongngamchai

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
E-mail: sahajo69@gmail.com

Received June 19, 2024; Revised August 8, 2024; Accepted August 9, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาจีวรของพระสงฆ์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา และเพื่อศึกษาวิเคราะห์การทำจีวรของวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุน

ผลการวิจัย พบว่า การรีไซเคิล หมายถึง การนำของเสียหรือวัสดุที่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการแปรรูปหรือปรับปรุงคุณภาพเพื่อให้ของเสียกลับมามีคุณภาพเทียบเท่าหรือใกล้เคียงของเดิม หรือให้ได้วัตถุดิบใหม่ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ กระบวนการรีไซเคิลสารเคมีที่ใช้แล้วจากภาคอุตสาหกรรม ความสำคัญของการจำแนกประเภทของเสียที่สามารถรีไซเคิลได้ ของเสียที่ต้องนำไปเผาทิ้ง และของเสียที่ควรนำไปฝังกลบ จะทำให้ของเสียแต่ละประเภทถูกนำไปบำบัดอย่างเหมาะสม ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาระบบการจัดการของเสียที่ดียิ่งขึ้น

จีวร หมายถึง เครื่องนุ่งห่มของพระภิกษุและสามเณรในพระพุทธศาสนาประกอบด้วย สังฆาฏิ อดตราสงค์ และอันตรวาสก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ไตรจีวร ผ้าสำหรับห่มของพระภิกษุและสามเณร จำนวน 3 ผืน ดังนั้น จีวรเป็นปัจจัยเครื่องนุ่งห่มหรืออัฐฐะบริขารของพระสงฆ์อย่างหนึ่งในจำนวนปัจจัย 4 อย่าง และจีวร คือ หมายถึงผ้าที่ใช้ในสมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตผ้า 6 ชนิด และใช้ต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ กระบวนการรีไซเคิลขวดพลาสติกทอเป็นผืนผ้าในชุมชนวัดจากแดง ขวดพลาสติกจะถูกคัดแยก ทำความสะอาด แล้วนำอัดเป็นก้อน ส่งเข้าโรงงานแปรรูปเป็นเม็ดพลาสติก พิมพ์ออกมาเป็นเส้นใยพลาสติก เส้นด้าย ย้อมสี แล้วนำมาทอเป็นผืนผ้า ส่วนการนำเส้นใยมาเป็นผ้าเพื่อตัดเย็บเป็นจีวรนั้น ทางวัดได้แปรรูปเป็นเม็ดพลาสติกเป็นเส้นใยโพลิเมอร์แล้วได้ผสมสิ่งต่าง ๆ เช่น เปลือกไม้ ฝ้าย ไผ่ไหม ขนสัตว์ เปลือกป่าน ที่เรียกว่า ฝักทะ คือผ้าฝ้ายแกมกันด้วยผ้าทั้ง 5 อย่างที่กล่าวมา

ประโยชน์ที่ได้จากการรีไซเคิล 1) ช่วยลดภาระในการกำจัดกากของเสียจากกระบวนการทางอุตสาหกรรม 2) ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้อย่างน้อยครั้งหนึ่งของค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีใหม่ 3) ช่วยรัฐประหยัดเงินตราในการนำเข้าเคมีภัณฑ์จากต่างประเทศ 4) ช่วยลดปัญหาในการจัดหาพื้นที่ฝังกลบ และลดปริมาณมลพิษที่เกิดจากการเผาไหม้กากของเสีย 5) ช่วยให้การใช้ทรัพยากรโลกเป็นไปอย่างคุ้มค่า

คำสำคัญ: จีวร; การรีไซเคิล; พระพุทธศาสนา

Abstract

This article aimed to study the robes of monks that appear in Buddhist scriptures and to study and analyze the robe making of Wat Chak Daeng Samut Prakan Province It is qualitative research collecting field data by participatory observation. and interview key informants for supporting information.

The study found that recycling means bringing waste or used materials through processing or improving the quality in order to return the waste to equal or similar quality to the original. or get new raw materials or new products process of recycling used chemicals from industry The importance of recyclable waste classification Waste to be incinerated and waste that should be taken to landfill will cause each type of waste to be properly treated This will lead to the development of a better waste management system.

The robe means the clothing of monks and novices in Buddhism, consisting of Sanghati, Uttrasong and Antarawasaka, also known as the three robes, the cloth for covering monks and novices in the amount of 3 pieces. One of the four factors and the robe means that it means the cloth used in the era of the Lord Buddha, where the Lord Buddha permitted six types of cloth and has been used continuously up to the present day. Process of recycling plastic bottles into cloth in Wat Chak Daeng Community Plastic bottles are sorted, cleaned, and then pressed into lumps. sent to a plastic pellets processing plant It is printed out into plastic fibers, threads, dyed and then weaved into fabric. As for the use of fibers as fabrics to sew into robes. The temple has transformed plastic pellets into polymer fibers and mixed things such as bark, cotton, silk, wool, and hemp bark, known as Phangkha, which is cotton fabric with all 5 of the aforementioned fabrics.

Benefits from recycling 1) Reduce the burden of waste disposal from industrial processes 2) Save at least half of the cost of buying new chemicals 3) Save the state's currency in Importing chemicals from foreign countries 4) Helps reduce problems in landfill procurement. and reduce the amount of pollution caused by waste burning.

Keywords: Robe Making; Recycle; Buddhism

บทนำ

ในบรรดาปัจจัยสี่ คือ เครื่องอาศัยบริวารของ บรรพชิต 4 อย่าง คือ จีวร ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ได้แก่ บิณฑบาตเลี้ยงชีพ ที่พักอาศัย ได้แก่ เสนาสนะ และคิลานเภสัช ได้แก่ ยารักษาโรค (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ที่สำคัญมากที่สุดได้แก่จีวรและบาตร เพราะในการที่จะขออุปสมบทได้นั้น เบื้องต้นอุปสัมปทาเพศต้องมี บาตรและจีวรครบถ้วน พระอุปัชฌาย์จึงจะบวชให้ได้ จีวรนั้นใช้นุ่งห่มเพื่อปกปิดความละอายต่อร่างกาย ป้องกัน ความร้อนหนาว และป้องกันแมลง สัตว์กัดต่อย ไม่ใช่เพื่อตกแต่งร่างกาย ไม่ใช่เพื่อความหรูหราฟุ่มเฟือย และไม่ใช่ เพื่อความสนุกสนาน ร่าเริง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป. อ.ปยุตโต, 2542) จีวรเครื่องนุ่งห่มจึงมีความจำเป็น อันดับ 1 หากเปลือยกายก็ไม่ไช้นักบวชในพระพุทธศาสนากลายเป็นพวกอเจลกะคือลัทธิซีเปลือยไป เมื่อพระภิกษุ อยู่ภายในกุฏิวิหาร อาจนุ่งแค่สบงผืนเดียวก็ได้ คืออย่างน้อยต้องใช้ผ้า 1 ผืน ถ้าออกนอกวัดก็ต้องใช้จีวร 3 ผืน

เรียกไตรจีวร (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ยิ่งหากเป็นภิกษุณีคือนักบวชสตรี ต้องใช้จีวร 5 ผืน คือเพิ่มผ้ารัดถัน (พันใต้รักแร้รอบอก) และผ้าอาบน้ำก็ผู้เข้ามาบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนานั้น ชีวิตต้องพึ่งพาอาศัยชาวบ้าน ดังนั้นจึงต้องเป็นผู้มีก้นน้อยสันโดษและประพฤติพรหมจรรย์เพื่อความหลุดพ้นตามหลักอัฐังควัตร 13 เพื่อเป็นทักษิณียบุคคลให้ชาวบ้านเกิดศรัทธาได้เคารพบูชาและถวายปัจจัย 4 เพื่อภิกษุจะได้ยังอัตภาพให้เป็นไปเพื่อประพฤติพรหมจรรย์ได้ด้วยดี (พระทศพล ธาปินตา, 2563)

วัดจากแดง โดยพระราชวัชรบัณฑิต (พระมหาประนอม ธมมาลังกาโร) ได้พัฒนาการใช้พลาสติกจากขยะเหลือใช้ คิดค้นการทำจีวรรีไซเคิลให้กับพระสงฆ์ โดยขอรับบริจาคขวดพลาสติกจำนวนมาก และกลายเป็นหนึ่งในช่องทางการลดขยะ และกระแสนิยมทำบุญลดโลกร้อน ทำให้ประชาชนให้ความสนใจกันอย่างแพร่หลาย นวัตกรรมการจัดการขยะเป็นศูนย์ของวัดจากแดง มุ่งเน้นการนำขยะประเภทพลาสติกมาสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น จีวรจากขวดพลาสติก PET การจัดกิจกรรมพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น ฐานการเรียนรู้เพื่อการจัดการกับขยะที่สามารถลดปริมาณขยะเป็นศูนย์ (คีตา งามอาจ และ คณะ, 2566) การสร้างคนสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละชุมชน การสร้างทีมปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน และการกำหนดพื้นที่คัดแยกขยะในสถานที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง และลดขยะต้นทางได้อย่างยั่งยืน สร้างระบบให้เกิดการทำงานอย่างยั่งยืน (Sangvatanachai et al., 2024) ครอบคลุมทั้งด้านอาคารสถานที่ หลักสูตรการเรียนการสอน บุคลากร การเงิน การประชาสัมพันธ์ และพัฒนาการมีส่วนร่วมกับชุมชนอื่น เพื่อขยายรูปแบบนี้ไปในวงกว้าง สามารถจัดการขยะเป็นศูนย์ได้อย่างยั่งยืน (Klomkul et al., 2023) เพื่อการผลิตสินค้าบนพื้นฐานความมั่นคงด้านทรัพยากร ถือว่าเป็นจุดแข็งด้านความสามารถในการผลิต สามารถส่งเสริมการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและความมีอัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรม (ณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี และ คณะ, 2567)

ในบรรดาปัจจัย คือ เครื่องอาศัยของบรรพชิต 4 อย่าง คือ จีวร ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ได้แก่ บิณฑบาตเลี้ยงชีพ ที่พักอาศัย ได้แก่ เสนาสนะ และคิลานเภสัช ได้แก่ ยารักษาโรค ที่สำคัญมากที่สุด ได้แก่ จีวรและบาตร จีวรนั้นใช้นุ่งห่ม เพื่อปกปิดความละอายต่อร่างกาย ป้องกันความร้อนหนาว และป้องกันแมลงสัตว์กัดต่อย ไม่ใช่เพื่อตกแต่งร่างกาย ไม่ใช่เพื่อความหรูหราฟุ่มเฟือย และไม่ใช่เพื่อความสนุกสนานร่าเริง มิฉะนั้นก็ไม่แตกต่างจากคฤหัสถ์ผู้บริโภคมกาม จีวรเครื่องนุ่งห่มจึงมีความจำเป็นอันดับ 1 และด้วยทางวัดจากแดงได้ทำการศึกษาการทำจีวรจากการรีไซเคิล หากพิจารณาตามข้อพระวินัยที่ทรงบัญญัติในการดำรงสมณสาธูปของภิกษุสงฆ์นั้น การนำพลาสติกมาทดแทนเส้นใยธรรมชาติสามารถทำได้หรือไม่

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง จีวรในพระพุทธศาสนา บทบัญญัติเกี่ยวกับจีวร และพัฒนาการจีวร การทำจีวรรีไซเคิลของวัดจากแดง เพื่อความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจีวรที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
2. เพื่อวิเคราะห์การทำจีวรของวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ

การทบทวนวรรณกรรม

เครื่องนุ่งห่ม แต่เดิมนั้นไปขอใครไม่ได้ ต้องเดินไปโดยสงบ พุดบอกเขาไม่ได้ เขาศรัทธา ก็ให้เอง ท่านบัญญัติไว้ว่า ภิกษุไปขออาหารกับชาวบ้านที่เขาไม่ได้เป็นญาติ ไม่ได้บวระณา คือ ไม่ได้บอกแจ้งไว้ว่าให้ขอได้ ถ้าขอมาเพื่อตนเป็นความผิด เครื่องนุ่งห่มก็เช่นเดียวกัน ไปขอใครไม่ได้ ถ้าเขาไม่มีศรัทธาถวาย จะทำอย่างไร ก็ต้องไปหาเก็บผ้าที่เขาทิ้งตามกองขยะ สมัยก่อนมักไปหาตาม ป่าช้าที่เขาห่อศพมาทิ้ง แล้วก็เอามาต้ม ซักล้าง นำมาตัดเย็บ เอาเย็บทำจีวรเอง ท่านเรียกว่า บังสุกุลจีวร (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ.ปยุตโต, 2542) ผ้านุ่งห่มและ

อาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างที่สุดของชีวิต ถ้าหากไม่มีปัจจัยเหล่านี้ก็ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เรื่อง เสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประกอบอาชีพ โดยสุจริตและ ศีลธรรมในสังคม トラบโดที่ต้องการของประชาชน ยังมีอยู่ ยังมีความต้องการอยู่ดีกินดีและมีชีวิตอย่างผาสุก จะให้ คนมีศีลธรรมเป็นไปไม่ได้ พระพุทธเจ้า ไม่ให้เทศนาสอนแก่ผู้ที่มีจิตใจฟุ้งซ่านไม่มีสมาธิ เพราะคนที่กำลังแสวงหา ปัจจัยเหล่านั้นไม่มีความพอดีจึงขาดสติพร้อมทั้งขาดศีลธรรมในการประกอบอาชีพแห่งตน แต่ก็ไม่ได้ให้บริโภค ปัจจัยนั้นอย่างฟุ่มเฟือย ทรงสอนให้พิจารณาก่อนบริโภคว่า บริภคินั้นไม่ใช่เพื่อมัวเมา ไม่ใช่เพื่อเล่น แต่ว่าเพื่อยัง ชีวิตให้เป็นไปที่จะได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคมหรือส่วนรวมต่อไปเท่านั้น (จันทน์ ทองประเสริฐ, 2539)

พระสุริยนต์ น้อยสงวน (2554) วิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ บิณฑบาตในฐานะเป็นเครื่องมือหนุนชีวิต และกุศโลบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระภิกษุสามเณรจะต้องนุ่งสบง ให้เรียบร้อย คือ ด้านบนจะต้องปิด สะดือ ด้านล่างจะต้องปิดเข่า ให้อยู่ตรงกลางระหว่างแข้ง พับ ปลายสบงให้เรียบร้อย รัดประคตเอวด้วย เพื่อ ป้องกันสบงหลุด ถึงแม้สบงจะอยู่ภายในจีวรก็ตาม ดังความในพระไตรปิฎกว่า “พึงนุ่งห่มให้เรียบร้อย ปกปิดได้ มณฑล ๓ ถ้าเป็นอัตรวาสก (ผ้าถุง) ต้องนุ่ง ปิดสะดือ และปิดเข่าทั้ง 2 ข้างคาดประคตเอว

พระวิจิตร เกิดไผ่ล้อม (2551) ศึกษาวิเคราะห์การใช้บริการของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา พบว่า บริการที่จำแนกเครื่องนุ่งห่ม เพื่อปกปิดร่างกาย เพื่อป้องกัน ความละอายน (ปฏิสังขายโย – หมวดจิ๋ว) ดังที่ได้กล่าว ไว้ในข้อพิจารณาถึงจิ๋ว ที่หมายถึง ผ้าที่ใช้ห่มของภิกษุในพระพุทธศาสนา ที่จริงจิ๋วนี้เรียกได้ทั้ง ๓ ผืน เรียก รวมว่า ไตรจิ๋ว ได้แก่ผ้าห่มทั่วไป (อุตราสงค์), ผ้าถุง (อัตรวาสก), ผ้าทาบหรือผ้าซ้อน (สังฆาฏิ) ในความหมายคำ “จิ๋ว” คือผ้าสำหรับพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์ และพระภิกษุ สามเณร ผู้ยังเป็นกัลยาณปุถุชน ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม

พระสุชาติ ทองมี (2551) ได้ศึกษาเรื่องการบิณฑบาตในพระพุทธศาสนา เนื้อหาของงานวิจัยกล่าวว่า บทบัญญัติเกี่ยวกับการนุ่งห่มเกี่ยวกับการนุ่ง และเกี่ยวกับการห่ม ตามหลักพระวินัยมีพุทธบัญญัติห้ามไม่ให้ พระภิกษุสามเณรนุ่งห่มผ้าอย่างคลุ้สผู้ครองเรือน ทรงอนุญาตให้ใช้ผ้าบังสุกุลไม่ว่าจะอยู่ในวัดหรือนอกวัดก็ต้อง นุ่งห่มให้เรียบร้อยเป็นปริณทล ผ้าที่ใช้สำหรับนุ่งเรียกว่าอัตรวาสก คือ สบง ผ้าที่ใช้สำหรับห่มเรียกว่า อุตรา สงค์ คือ จิ๋ว และทรงอนุญาตให้ใช้ประคตสำหรับรัดเอวไม่ให้ผ้าที่นุ่งหลุดดังนั้นถือเป็นพระพุทธบัญญัติใน สิกขาบท ที่มีผู้ได้กระทำความผิดต่อพระธรรมวินัยเรียกว่า ตันบัญญัติหรือมูลบัญญัติ และอนุบัญญัติที่พระพุทธ องค์กรทรงได้บัญญัติเพิ่มเติมเพื่อต้องการให้พระภิกษุสามเณรรู้หลักปฏิบัติข้อวัตรของพระสงฆ์ที่ได้บวชมาใน พระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบการทรงจิ๋วของภิกษุในพระพุทธศาสนามีการทรงจิ๋วหลากหลายสีซึ่งไม่ได้เป็นไป ในทิศทางเดียวกัน จึงได้ทำการศึกษางานวิจัยนี้เพื่อเป็นแนวทางการในการไปปฏิบัติในทิศทางเดียวกันแม้แต่ในวัด เดียวกันก็นุ่งห่มสีจิ๋วไม่เหมือนกันมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของภิกษุ และยังศรัทธาที่มีต่อญาติโยม ซึ่งในพุทธกาลองค์สมเด็จพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตเกี่ยวกับการนุ่งห่มทรงจิ๋วซึ่งแต่เดิมรูปแบบการใช้จิ๋วนี้ปัญหา ที่เกิดขึ้นสำหรับพระสงฆ์บางรูปในปัจจุบันที่ไม่เข้าใจพระธรรมวินัยประเพณีปฏิบัติไม่เหมาะสมนุ่งห่มไม่เรียบร้อยและ ไม่เข้าใจและประกอบกับในยุคปัจจุบันนี้มีมหาเถรสมาคมเป็นผู้ดูแลควบคุมพระสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้องในการนุ่งทรง จิ๋วของพระสงฆ์ในปัจจุบัน การประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ (Damnoen et al., 2021) เพื่อจะ เอื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัยให้มากที่สุด และเพื่อธำรงพระศาสนาอยู่ในฐานะสังคมต้นแบบอันจะมีผลต่อการ เอื้อ ประโยชน์ต่อสภาพของพระภิกษุในสังคมปัจจุบัน

จากการทบทวนเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกสารได้กล่าวถึงเรื่องจิ๋วใน พระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ได้มีวิวัฒนาการของจิ๋วตามรูปแบบการใช้จิ๋วของภิกษุใน พระพุทธศาสนาโดยมุ่งตอบตามจุดมุ่งหมายที่พระพุทธศาสนาได้กำหนดไว้แต่เดิมเพื่อการศึกษาจิ๋วใน

พระพุทธศาสนา ในบทบัญญัติเกี่ยวกับจิวรและพัฒนาการเกี่ยวกับจิวรรีไซเคิลของวัดจากแดง เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจสืบต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) งานวิจัยนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยจะศึกษาภาคทฤษฎีจากการค้นคว้าเอกสารโดยอาศัยข้อมูลจากพระไตรปิฎก และคัมภีร์ อรรถกถา พร้อมทั้งเอกสาร ตำราวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ศึกษาจากแหล่งเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือแหล่งข้อมูลสำคัญที่เป็นหลักคำสอน โดยตรง ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกาพระพุทธศาสนาเถรวาท

เอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัยหนังสือเอกสารที่เกี่ยวข้องและหนังสือ ที่นักปราชญ์ทั้งหลายเขียนรวบรวมไว้รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องที่ศึกษาจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

ศึกษากระบวนการทำจิวรรีไซเคิล จากการเข้าร่วมสังเกตการ

วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

จิวรของพระสงฆ์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

จิวร หรือไตรจีวร หมายถึงเครื่องนุ่งห่มที่พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในพระพุทธศาสนาใช้นุ่งห่ม ประกอบด้วย สังฆาฏิ อุตตราสงค์ และอันตรวาสก ความหมายนี้มีปรากฏในพระไตรปิฎก ซึ่งมีความหมายที่สอดคล้องกันกับอัฐฐะบริขารของพระภิกษุสงฆ์ ยังพบความหมายอีกอย่างก็คือ คำว่า ไตรจีวร ผ้าสำหรับห่มของพระภิกษุสงฆ์และสามเณร โดยห่มผืนใดผืนหนึ่งก็ได้ในจำนวน 3 ผืน อันได้แก่ สังฆาฏิ ผ้าทาบ อุตตราสงค์ ผ้าห่มอันตรวาสก ผ้านุ่งหรือสบง ในความหมายนี้มีพระอุปัชฌาย์และผู้ทีนับถือพระพุทธศาสนารู้จักกันดี คือ ในการบรรพชาและอุปสมบท จีวร เป็นคำใช้เรียกผ้าห่มของภิกษุ คนไทยส่วนมากเข้าใจว่า จีวรคือผ้าห่ม สบงคือผ้านุ่ง และสังฆาฏิคือผ้าพาตหรือผ้าทาบ ดังนั้น จีวรเป็นปัจจัยเครื่องนุ่งห่มหรืออัฐฐะบริขารของพระภิกษุสงฆ์อย่างหนึ่งในจำนวนปัจจัย 4 อย่าง คำว่า จีวร ยังใช้หมายถึงเฉพาะผ้าห่มของพระภิกษุสงฆ์อย่างเดียวก็นได้ เช่น พุทธว่า “วันนี้พระคุณเจ้าห่มจีวรใหม่มาบิณฑบาตดูงามเหลือเกิน” จีวร คือ หมายถึงผ้าที่ใช้ในสมัยพุทธกาลที่พระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตผ้า 6 ชนิด และใช้ต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้

รูปแบบการใช้จิวรที่เกื้อกูลต่อการประพจน์พรหมจรรย์ของภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนานั้น ซึ่งพระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติขึ้นมาก็เพื่อให้พระสาวกปฏิบัติตามให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในหมู่คณะสงฆ์ ยังความเลื่อมใสให้แก่ผู้พบเห็นเป็นทศสณฺฑิตริยะ วางระเบียบแบบแผนเป็นแนวปฏิบัติสำหรับพระสงฆ์ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้พระพุทธศาสนาตั้งอยู่ได้นานแม้อกาลอันล่วงไปแห่งพระศาสดา การที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตให้ใช้ผ้าบังสุกุลนั้น เป็นการวางรูปแบบวิถีชีวิตของพระสงฆ์ และให้พระสงฆ์ได้ตระหนักว่าเมื่อผู้ออกบวชเป็นพระภิกษุแล้ว เป็นผู้ที่ไม่มียศฐะอันใดประกอบอาชีพ ไม่ได้ทำธุรกิจใดๆ เหมือนประชาชนทั่วไป พระภิกษุสงฆ์ต้องอาศัยปัจจัยสี่จากชาวบ้าน จึงได้อนุญาตให้แสวงหาผ้าบังสุกุล ผ้าที่เขาทิ้งไว้ตามกองขยะตามป่าช้า และทิ้งตามตลาดที่สัตว์และชาวหล่งหึ่ง เก็บเอาส่วนที่ตีมาซักล้างตากให้แห้ง มาตัดเย็บย้อมสี ให้เป็นผ้าจีวรใช้ห่มปกปิดร่างกายเพื่อป้องกันความหนาว กันความร้อน ที่เกิดจากดินฟ้าอากาศป้องกันสัตว์เลื้อยคลาน และปกปิดอวัยวะที่ก่อให้เกิดความละอาย จึงทรงอนุญาตให้ห่มผ้าจีวรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา

วิเคราะห์การทำจิ๋วของวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ

พบว่า กระบวนการรีไซเคิล ขวดพลาสติกทอเป็นผืนผ้าชุมชนทั่วไทย วัดมีบทบาทสำคัญ ในการช่วยแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นที่รู้กันว่าขวดพลาสติก ที่ส่งมาที่วัดจากแดง จะกลายเป็นของที่มีค่า และก็เป็นเหมือน สะพานบุญ วัดจากแดง ตำบลทรงคนอง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้มีการตั้งเป็น ศูนย์บริหาร จัดการขยะ ของทางวัด ก็คือ จากพลาสติกรีไซเคิลกระดาษก็รับบริจาคเอาไปทำผลิตภัณฑ์อย่างอื่น ขวดพลาสติก ธรรมดาจะเอาไปเข้าเครื่องบดแล้ว ก็ไปทำเป็นด้ายแล้วก็ทอออกมาเป็นผืนผ้า นำมาตัดเย็บเป็นจิ๋ว ตอนนี้มี ประชาชนที่ศรัทธา บริจาคขวดพลาสติกส่งมาทางพัสดุไปรษณีย์ ถ้ากล่องเบา ๆ ทั้งหมดนั้น คือส่งขวดมามีวันละ หลายร้อยกล่อง ทั้งที่มาจากพัสดุไปรษณีย์ จากเคอรี่ก็มี หรือซักรถมาส่งเองแล้วก็มี หรือให้ทางวัดเอารถวิ่งออกไป รับก็ได้ ที่วัดมีรถบรรทุกได้รับบริจาคมา 3 คัน ขวดพลาสติกบริจาค ที่ส่งมาที่วัด จะถูกคัดแยก ขวดเปล่าไว้ทำผืน ผ้า ขวดพลาสติกที่ได้นั้นจะนำมาอัดให้เป็นก้อน เพื่อเตรียมที่จะส่งไปโรงงานได้สะดวกขึ้น โดยทางวัดจากมีเครื่อง อัดให้มันเป็นก้อนสี่เหลี่ยม แค่นี้ก็เห็นเป็นก้อนใหญ่ๆ คือ มีหลายพันขวด เมื่อส่งขวดไปยังโรงงาน ก็จะเข้าสู่ กระบวนการทำความสะอาด จากนั้นก็แปรรูปเป็นเม็ดพลาสติก พิมพ์ออกมาเป็นเส้นใยพลาสติก ก่อนทำเป็น เส้นด้าย ย้อมสี แล้วนำมาทอเป็นผืนผ้า การถักทอเส้นด้ายที่รีไซเคิลมาจากขวดพลาสติก จะเป็นสีตามที่ส่งย้อมไว้ เลย อย่างสีขาวขุ่น ๆ แบบนี้ก่อนก็ผ่านกรรมวิธีการผลิตผ้าทอ โดยทอผสมกับใยผ้าฝ้าย มีส่วนผสมของใยโพลีเอสเตอร์ ก็จะช่วยให้มีน้ำหนักเบา แต่คงทน ลดกลิ่นอับเพราะระบายอากาศได้ดีกว่า การทอผ้าที่จัดให้มีขึ้นในวัดนี้ ก็เป็น การทอแบบโบราณ ผู้ทำก็เป็นจิตอาสา ชาวบ้านที่อยู่โดยรอบวัด มาทำงานตรงนี้ ก็เหมือนได้มาฝึกการเจริญสติ ด้วย ซึ่งที่จริงแล้วในกระบวนการผลิต ตอนที่ทำเป็นเส้นด้ายก็จะมีส่วนผสม คือ พลาสติก PET 37 เปอร์เซ็นต์ เส้นใยฝ้าย 38 เปอร์เซ็นต์ นาโนซิงค์ 15 เปอร์เซ็นต์ (ในกระบวนการผลิตทางด้านสิ่งทอ จนสามารถพัฒนาสามารถ ถักทอเป็นผ้าผืนที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในอุตสาหกรรมสิ่งทอ สามารถยับยั้งแบคทีเรียได้ นอกจากนี้ก็ยังผลิตภัณฑ์ ใหม่ ๆ ที่รองรับสำหรับชาวบ้านสามารถนำไปใช้ได้ด้วย ไม่ใช่มีแต่จิ๋วพระเพียงอย่างเดียว พระมหาประพนธ์กล่าวว่า ทางวัดบางซึ้งก็ทอมาจากเครื่องทอผ้าโบราณ ไม่ได้ทอมาจากเครื่องจักร สินค้าจากการรีไซเคิลทั้งหมดเปิดขาย ไว้หาทุนสำหรับตั้งศูนย์เรียนรู้หลักสูตร 3 ระยะ ภายในวัด เพื่อให้ความรู้เรื่องการรีไซเคิลวัสดุเหลือใช้อีกหลาย ประเภท ดังนั้นวัสดุทั้งหมดที่เราใช้แล้ว สามารถนำกลับมาใช้ได้ ตอนนี้ทางวัดก็กำลังพัฒนาวัสดุเพื่อทำให้เป็น เฟอร์นิเจอร์หลายชนิด

ส่วนการนำเส้นใยมาเป็นผ้าเพื่อตัดเย็บเป็นจิ๋ว นั้น ทางวัดได้แปรรูปเป็นเม็ดพลาสติกเป็นเส้นใยโพลีเอสเตอร์ แล้วได้ผสมสิ่งต่าง ๆ เช่น เปลือกไม้ ฝ้าย ไผ่ไหม ขนสัตว์ เปลือกป่าน ที่เรียกว่า ฝักกะ คือผ้าฝ้ายแถมกันด้วยผ้าทั้ง 5 อย่างที่กล่าวมาแล้วอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ฝ้าย ไผ่ไหม เป็นต้น กระบวนการทำขยะพลาสติกให้กลายเป็น “จิ๋วรีไซเคิล” นั้น เมื่อเป็นเส้นด้ายก็จะมีส่วนผสม คือ พลาสติก PET 37 เปอร์เซ็นต์ เส้นใยฝ้าย 38 เปอร์เซ็นต์ นาโนซิงค์ 15 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งในกระบวนการผลิตทางด้านสิ่งทอ จนสามารถพัฒนาสามารถถักทอเป็นผ้าผืนที่ใช้กัน อย่างกว้างขวางในอุตสาหกรรม สามารถแยกอัตราส่วนของจิ๋วได้ดังนี้ จิ๋วหนึ่งผืนใช้ขวดพลาสติก PET 15 ใบ สบงหนึ่งผืนใช้ขวดพลาสติก 15 ใบ อังสะหนึ่งตัวใช้ขวดพลาสติก 10 ใบ ผ้ารัดอกหนึ่งผืนใช้ขวดพลาสติก 2 ใบ ประคดหนึ่งเส้นใช้ขวดพลาสติก 2 ใบ ผ้ากราบหนึ่งผืนใช้ขวดพลาสติก 1 ใบ จากนั้นนำเข้ากระบวนการโดยใช้ เทคโนโลยี Upcycling ซึ่งเป็นนวัตกรรมการแปรรูปขยะให้เป็นเส้นใยรีไซเคิล แล้วจึงถักทอผสมผสานกับเส้นใย Polyester Rayon เส้นใยฝ้าย และเส้นใยโพลีเอสเตอร์ซิงค์แอนตี้แบคทีเรีย (Polyester Zinc Antibacterial) ที่ สามารถป้องกันแบคทีเรีย ลดกลิ่นอับ มีความนุ่ม ระบายอากาศได้ดี เหมาะสมกับสภาพอากาศร้อนอบอ้าวใน เมืองไทย

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการขยะพลาสติกในชุมชน โดยการนำเอากลับมาใช้ใหม่ เป็นการลดปริมาณขยะเป็นซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากในการรณรงค์ให้เกิดจิตสำนึก เพราะเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการทิ้งหรือฝังกลบการเผาทำลาย การนำกลับมาใช้ใหม่สามารถแยกได้เป็น 2 กรณีคือ การแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำมาใช้ซ้ำ โดยขยะพลาสติกก่อนเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลทางความร้อนถือว่าเป็นเทคโนโลยีที่มีประโยชน์และคุ้มค่ากว่าการรีไซเคิลทางเคมี เพราะสามารถจัดการขยะที่เป็นพลาสติกผสมที่มีสิ่งปนเปื้อนอื่น ๆ ซึ่งกระบวนการรีไซเคิลพลาสติก ออกเป็นเส้นใยมีลักษณะเหมาะที่จะผลิตเป็นจีวรของพระสงฆ์ ประกอบด้วยผ้าที่ตัดเป็นสี่เหลี่ยมผืนเล็ก นำมาต่อกันจึงมีลักษณะเป็นผ้าที่เสร้างามอง คือผู้อื่นมักไม่ต้องการไปตัดเย็บอีก เหมาะสมกับสมณะ

กระบวนการรีไซเคิลพลาสติกทอเป็นผืนผ้าในชุมชนวัดจากแดง นั้นได้จัดตั้งเป็นศูนย์บริหารจัดการขยะ โดยรับบริจาคขวดพลาสติกจากพุทธศาสนิกชนจากช่องทางต่าง ๆ ขวดพลาสติกบริจาคที่ส่งมาทางวัดจะถูกคัดแยก ทำความสะอาด แล้วนำขวดพลาสติกอัดให้เป็นก้อน เพื่อเตรียมส่งเข้าโรงงานแปรรูปเป็นเม็ดพลาสติก พิมพ์ออกมาเป็นเส้นใยพลาสติก ก่อนทำเป็นเส้นด้าย ย้อมสี แล้วนำมาทอเป็นผืนผ้า ประโยชน์ที่ได้จากการรีไซเคิล 1) ช่วยลดภาระในการกำจัดกากของเสียจากกระบวนการทางอุตสาหกรรม 2) ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้อย่างน้อยครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีใหม่ 3) ช่วยรัฐประหยัดเงินตราในการนำเข้าเคมีภัณฑ์จากต่างประเทศ 4) ช่วยลดปัญหาในการจัดหาพื้นที่ฝังกลบ และลดปริมาณมลพิษที่เกิดจากการเผาไหม้กากของเสีย 5) ช่วยให้การใช้ทรัพยากรโลกเป็นไปอย่างคุ้มค่า การจัดกิจกรรมพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น ฐานการเรียนรู้เพื่อการจัดการกับขยะที่สามารถลดปริมาณขยะเป็นศูนย์ (คีตา องอาจ และ คณะ, 2566) การสร้างคนสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละชุมชน การสร้างทีมปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน และการกำหนดพื้นที่คัดแยกขยะในสถานที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง และลดขยะต้นทางได้อย่างยั่งยืน สร้างระบบให้เกิดการทำงานอย่างยั่งยืน (Klomkul et al., 2023) ครอบคลุมทั้งด้านอาคารสถานที่ หลักสูตรการเรียนการสอน บุคลากร การเงิน การประชาสัมพันธ์ และพัฒนาการมีส่วนร่วมกับชุมชนอื่น เพื่อขยายรูปแบบนี้ไปในวงกว้าง สามารถจัดการขยะเป็นศูนย์ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการศึกษาเรื่องการทำจีวรของวัดจากแดง สมุทรปราการ นั้นทำให้ได้รับความรู้และตอบข้อสงสัยในเรื่องบทบัญญัติพระวินัยเรื่องผ้าที่นำมาทำเป็นจีวร รูปแบบการใช้ผ้าจีวรในยุคที่เปลี่ยนแปลง องค์การสงฆ์ กลุ่มหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องสนับสนุนส่งเสริม และพัฒนาการลดจำนวนของเสีย (Reduce) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) นำของเสียมาผ่านกระบวนการรีไซเคิลให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง (Recycle) เพื่อเป็นการการรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม และเป็นการพัฒนาชุมชนรอบวัดให้ลดจำนวนขยะ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่อาศัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

การทำจีวรของวัดจากแดง สมุทรปราการ ได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่าง ๆ และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ และจากการศึกษาพบว่ายังมีประเด็นที่ควร ทำการศึกษาวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ต่อเนื่อง ดังนี้

- 1) ศึกษาแบบวิธีการที่เหมาะสมในการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดปริมาณขยะในครัวเรือนและการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อการลดปริมาณขยะของแต่ละครัวเรือนในชุมชน
- 2) ศึกษาวัฏกรรมการกำจัดขยะที่เหมาะสมของครัวเรือนในชุมชน
- 3) ศึกษาแบบวิธีการสร้างความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอยของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- คีตา งามอาจ, พระมหาประกาศิต ฐิติปสิทธิกร, พระเจริญพงษ์ วิชัย และ พระมหาพุทธิวงศ์ สุวรรณรัตน์. (2566). จากแดงโมเดล : รูปแบบการพัฒนาเมืองขยับเป็นศูนย์ แนวพุทธบูรณาการของวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารมณีเชษฐาราม*, 5(6), 391-405.
- จันทน์ ทองประเสริฐ. (2539). *พุทธศาสนากับสังคมและการเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแถมมี.
- ณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี, จันทนา อุดม และ ไพโรจน์ บุตรช้วน. (2567). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(1), 25 – 42.
- พระทศพล ถาปินตา. (2563). ศึกษาวิเคราะห์การถวายผ้าทอในพิธีกรรมและประเพณีทางพระพุทธศาสนาของชาวไทยวนบ้านป่าบาง ต.แม่คือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 11(2), 445 – 461.
- พระวิจิตร เกิดไผ่ล้อม. (2551). *วิเคราะห์การใช้บริหารของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุชาติ ทองมี. (2551). *การบิณฑบาตในพระพุทธศาสนา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุริยนต์ น้อยสงวน. (2554). *การศึกษาวิเคราะห์บิณฑบาตในฐานะเป็นเครื่องมือหนุนชีวิตและกุศโลบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ.ปยุตโต). (2542). *สอนนาค - สอนขี้ติ ขี้ติพระ ขี้ติชาวพุทธ*. กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก.
- Damnoen, P. S., Siri, P., Supattho, P. S., & Kaewwilai, K. (2021). The Development of Student Characteristics in According to the Nawaluk Framework of the Buddhist integration of Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(2), 126–135.
- Klomkul, L., Damnoen, S., Sawasdee, U., & Wilairadtanakun, A. (2023). Network Development of Buddhist Communication Innovative Space For Media Literacy of Thai Youths. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture*, 35, 919-935.
- Sangvatanachai, D., Pechpakdee, P., Jitto, P., & Boonlua, S. (2024). The Recyclable Waste Management of Urban Communities of Maha Sarakham Municipality and Related Areas. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 7(1), 226–244.